

# NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

- Betreft:
- **Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van de VLAREME van 28 oktober 2016, wat betreft de vrijwillige bemestingsbeperking in VEN**
  - **Tweede principiële goedkeuring**

## Samenvatting

Met het decreet van 20 december 2024 tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, en het Mestdecreet van 22 december 2006, werden een aantal bepalingen van het Mestdecreet gewijzigd. Meer bepaald werd in het Mestdecreet de mogelijkheid ingeschreven om in percelen gelegen in VEN vrijwillig te opteren voor een beperking van de bemesting, mits vergoeding.

Daarbij werden er enkele technische aanpassingen opgenomen rond de zogenaamde “compensatievergoeding” die landbouwers kunnen aanvragen voor hun percelen in bepaalde “groene” bestemmingen, die tevens gelegen zijn in Habitatrichtlijngebied. Voor bedrijven waar familiale overnames plaatsvinden en voor seizoenspacht dreigen anders immers problemen te ontstaan.

Met de aanpassing aan de VLAREME door voorliggend besluit worden de nadere bepalingen hieromtrent vastgelegd.

## 1. SITUERING

### A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Omgeving

Beleidsveld: Omgeving en natuur

ISE Water

SD6: Vorm geven aan het integrale waterbeleid in de landbouw

OD6.2: Een sector-, bedrijfs- en gebiedsgericht mestbeleid implementeren.

## B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Met de aanpassing aan het Mestdecreet door het decreet van 20 december 2024 tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, en het Mestdecreet van 22 december 2006, werd in het Mestdecreet de mogelijkheid ingeschreven om vrijwillig op percelen landbouwgrond die gelegen zijn in VEN, het bemestingsverbod met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing (max. 2GVE), toe te passen.

Er werd in dat kader onder meer opgedragen een regeling hieromtrent uit te werken en om deze vóór 15 februari 2025 via een besluit aan de Vlaamse Regering voor te leggen zodat deze regeling al in het jaar 2025 toegepast zou kunnen worden. Met de aanpassing aan de VLAREME door voorliggend besluit wordt hieraan tegemoet gekomen.

Voorliggend besluit werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2025/20 van 30 januari 2025.

Voorliggend besluit werd principieel goedgekeurd op de Vlaamse Regering van 21 februari 2025 (VR 2025 2102 DOC.0087-1).

De Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens heeft over voorliggend ontwerp van besluit advies nr. 2025/013 gegeven op 25 februari 2025. In haar advies suggereert de VTC om enkele elementen aangaande de bescherming van de persoonsgegevens te verduidelijken. Meer bepaald wordt aanbevolen om de rechtvaardigingsgrond en de bewaartermijn, die van toepassing zijn op de verwerking van persoonsgegevens die in het kader van voorliggend besluit zou gebeuren, in de nota te verantwoorden. De verwerking van gegevens zal gebeuren op basis van de rechtvaardigingsgrond “taak van algemeen belang”, waar het dossierbeheer betreft. Voor wat betreft de bewaartermijnen worden deze vastgesteld, zowel op basis van titel 3, hoofdstuk 3, afdeling 5, van het Bestuursdecreet als op basis van artikel 4bis, § 5, van het Mestdecreet. In casu bedraagt voor de bestuursdocumenten die betrekking hebben op het aanvragen en bekomen van een VEN-vergoeding en die persoonsgegevens bevatten de maximale bewaartermijn, 30 jaar, overeenkomstig artikel III.87, § 1/1, vierde lid, 8° van het Bestuursdecreet (vergoeding ter compensatie van een gebruiksbeperking op een onroerend goed).

De Raad van State heeft advies 77.579/1 gegeven op 14 april 2025. In haar advies adviseert de Raad een aanpassing aan de te vermelden rechtsgronden, evenals het aanvullen van het nummer en de datum van het advies van de Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens. De aanhef van het voorliggend besluit werd dienovereenkomstig aangepast. Daarnaast adviseert de Raad om het besluit aan te melden bij de Europese Commissie in het kader van de Europese staatssteunregeling. Naar aanleiding hiervan wordt met voorliggende nota de Vlaamse minister, bevoegd voor Omgeving en Natuur, gemachtigd om het nodige te doen voor de aanmelding van voorliggend ontwerp van besluit.

## 2. INHOUD

### A. ALGEMENE TOELICHTING

Het decreet van 20 december 2024 tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, en het Mestdecreet van 22 december 2006,

hierna het wijzigingsdecreet van 20 december 2024, heeft het Mestdecreet op verschillende punten gewijzigd.

Een van deze wijzigingen had betrekking op het uitwerken van een regeling om op percelen gelegen in VEN een bemestingsbeperking in te voeren. De basiskenmerken van de uit te werken regeling betreffen enerzijds het feit dat het dient te gaan over een vrijwillige regeling en anderzijds dat de landbouwer die vrijwillig deze bemestingsbeperking gaat toepassen, hiervoor een vergoeding dient te ontvangen.

Dit besluit van de Vlaamse Regering zal geëvalueerd worden in 2027. Op basis van deze evaluatie wordt het besluit eventueel aangepast.

Met de aanpassing aan de VLAREME door voorliggend besluit wordt hieraan tegemoet gekomen.

## **B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELN**

Het voorliggend ontwerp van besluit bevat 2 artikelen.

**Artikel 1** voegt aan hoofdstuk 3 van de VLAREME een afdeling 6 toe. In deze nieuwe afdeling zijn de nadere regels opgenomen rond de vrijwillige bemestingsbeperking in VEN. De bemestingsbeperking die ingevoerd wordt, betreft, overeenkomstig de bepalingen van artikel 41bis, §5/1 van het Mestdecreet, een bemestingsverbod, met uitzondering van bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing ten belope van 2 GVE per hectare op jaarbasis.

De compensatievergoeding is de forfaitaire vergoeding, variërend van 12.500 tot 14.375 euro per hectare, afhankelijk van het jaar vanaf wanneer het bemestingsverbod ingaat. Deze vergoeding is gebaseerd op het feit dat het invoeren van een bemestingsverbod een zeer grote impact heeft op de landbouwexploitatie die in de toekomst op een perceel met bemestingsverbod nog kan gebeuren en waardoor ook de landbouwkundige waarde van een dergelijk perceel sterk gereduceerd wordt. De mogelijkheden om (dierlijke) mest af te zetten op percelen waar de bemesting beperkt is tot 2 GVE per hectare op jaarbasis door rechtstreekse uitscheiding door begrazing zijn zeer gelimiteerd. Bedrijven met een mestoverschot gaan door deze beperking van hun mestafzetruimte, meer mest moeten afvoeren van hun bedrijf (wat een extra kost betekent). Akkerbouwers, die mest aanvoerden van derden tegen een vergoeding, gaan op die percelen geen mest van derden meer kunnen aanvaarden, en daar dus ook geen geld meer voor ontvangen. Daarnaast is het ook zo dat, doordat dergelijke percelen niet meer bemest mogen worden, dan door rechtstreekse uitscheiding via begrazing (die daarenboven ook beperkt is tot 2 GVE per hectare op jaarbasis), de landbouwexploitatie die op een dergelijk perceel kan gebeuren zeer beperkt is. Meststoffen zijn immers essentieel voor de bevordering van de gewasgroei. De beperkte bemesting, door 2 GVE via begrazing, is voor de meeste teelten onvoldoende. Daarenboven is het ook zo dat, aangezien de meststoffen via begrazing opgebracht moeten worden, dit dan ook een begraasbare landbouwgrond vereist, zoals bijvoorbeeld grasland. Dit alles maakt dus dat het invoeren van een bemestingsverbod een zeer grote impact heeft en waarvoor dan ook een gepaste vergoeding voorzien is.

Om in aanmerking te komen voor een vergoeding, dienen er een aantal voorwaarden vervuld te zijn. Één van deze voorwaarden bepaalde dat het perceel waarvoor een vergoeding werd aangevraagd, sinds 2024 ononderbroken tot het bedrijf van de landbouwer in kwestie, diende te behoren. Deze voorwaarde is ingegeven door het feit dat de vergoeding bedoeld is voor de landbouwer die het perceel ook effectief gebruikte. Dit sluit ook aan bij de bepalingen rond de ontheffing op de nultbemesting, die ook toegekend worden aan de landbouwer die het perceel gebruikte (in casu in het jaar voor het jaar van de definitieve vaststelling van het ruimtelijk uitvoeringsplan ten gevolge waarvan de nultbemesting en eventuele ontheffingen opgelegd worden). Wanneer het gebruik overgedragen wordt, gaat vervolgens de ontheffing verloren. Echter, voor wat betreft de ontheffingen is bepaald dat deze ontheffingen, bij een "familiale" overdracht van het gebruik, mee overgedragen kunnen worden.

Daarnaast is ook bepaald dat een overdracht ten gevolge van een seizoenspacht, evenmin leidt tot het verlies van de ontheffing. Een seizoenspacht betreft immers de overdracht van een perceel tussen twee landbouwers voor minder dan een jaar. Ook in voorliggend ontwerp van besluit is bepaald dat zowel in het geval van een seizoenspacht als in geval van een zgn. familiale overdracht, de mogelijkheid op het aanvragen van een vergoeding, behouden blijft. In het geval van een familiale overdracht gaat de mogelijkheid om een compensatievergoeding aan te vragen, ook over naar de nieuwe landbouwer. Dit is niet het geval bij een seizoenspacht. Daar is het de seizoensverpachter van het perceel, die de compensatievergoeding kan aanvragen.

Daarenboven wordt gespecificeerd dat ook na een ruimtelijk uitvoeringsplan een nultbemesting bekomen kan worden. Door het lid betreffende de overdracht door middel van seizoenspacht, komen zowel het jaar "2024" als "2025" voor. Dit zorgt ervoor dat beide jaartallen bij een ruimtelijk uitvoeringsplan vervangen worden respectievelijk het jaar voor de vaststelling van het ruimtelijk uitvoeringsplan en het jaar van de vaststelling van het ruimtelijk uitvoeringsplan.

Het artikel bepaalt eveneens dat het onmogelijk is om meer dan eenmaal de betreffende compensatievergoeding te krijgen voor hetzelfde perceel. Bovendien is het niet mogelijk om een perceel waar een vergoeding is gegeven, opnieuw te bemesten nadien.

**Artikel 2** bevat de uitvoeringsbepaling.

### 3. BESTUURLIJKE IMPACT

#### A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Op basis van de huidige gegevens komen, gelet op de in het Mestdecreet en in voorliggend besluit opgenomen elementen, ongeveer 2.500 hectares landbouwgrond in aanmerking voor het bekomen van de VEN-vergoeding. Aangezien het invoeren van een bemestingsverbod een zeer grote impact heeft op de landbouwexploitatie die in de toekomst op een perceel met bemestingsverbod nog kan gebeuren en de landbouwkundige waarde van een dergelijk perceel hierdoor sterk gereduceerd wordt, is hiervoor ook een vergoeding voorzien. Omwille van het vrijwillig karakter zal naar verwachting de budgettaire impact voor deze maatregel eerder beperkt zijn.

Er dient bovendien ook gewezen worden op het feit dat, overeenkomstig de decretale bepaling ter uitvoering waarvan voorliggend ontwerp van besluit is opgemaakt, van deze regeling ook enkel gebruik gemaakt kan worden, binnen de perken van de beschikbare beleidskredieten (art. 41bis, §5/1 van het Mestdecreet).

Zoals hoger reeds uiteengezet vertoont de in voorliggend besluit uitgewerkte maatregel grote gelijkenissen met de in het Stikstofdecreet opgenomen maatregel in SBZ-H. In het op 19 april 2022 gepubliceerde ontwerp van Programmatische Aanpak Stikstof wordt wat dat betreft op een aantal punten ook verwezen naar het invoeren van een nultbemesting in VEN en de gunstige effecten die dit heeft in het kader van de natuurdoelstellingen.

Als onderdeel van haar stikstofakkoord besliste de Vlaamse Regering op 23 februari 2022 om te voorzien in een PAS-provisie van 326 miljoen euro op artikel CB0-1CBG2AK-PR(VR 2022 2302 MED.0068/2). De beleidsdomeinen Omgeving en Landbouw & Visserij kunnen uit deze provisie putten voor een reeks gespecificeerde, bijkomende uitgaven in kader van de PAS, mits goedkeuring van iedere aanvraag tot herverdeling door de Vlaamse Regering.

Voor de budgettaire impact voor deze maatregel zal dan ook geput worden uit de kredieten beschikbaar uit de middelen binnen de beleidskredieten van de VLM (begrotingsartikel QBX-3QCG2DY-IS) die ingezet moeten worden voor het PAS-beleid, aangevuld via een herverdeling van middelen uit de “provisie ondersteuning Programmatische Aanpak Stikstof” (begrotingsartikel CBO-1CBD2AK-PR).

De budgettaire impact van voorliggend besluit is moeilijk in te schatten, aangezien het een regeling is met een vrijwillig karakter en waarbij bovendien de hoogte van de vergoeding degressief is, afhankelijk van het moment waarop de landbouwer opteert om vrijwillig de nulbemesting op zijn percelen te realiseren.

Op basis van de momenteel beschikbare gegevens gaat het zoals hoger vermeld over potentieel 2.500 hectare. Dit op basis van de meest recente, verwerkte gegevens (i.e. productiejaar 2023) waarover de administratie momenteel beschikt.

In principe zal bij de verwerking van de meer actuele gegevens (waarbij 2024 voor de toepassing van dit besluit een referentiejaar is), dit aantal in dezelfde grootteorde liggen of lichtjes lager (ten gevolge van percelen die in de tussentijd overgedragen werden en waardoor op deze percelen reeds een bemestingsbeperking tot 2 GVE van toepassing is geworden).

De 2.500 hectare waarvan sprake zijn echter niet allemaal percelen die volledig gelegen zijn in groen VEN. Sommige percelen zullen slechts voor een deel in groen VEN gelegen zijn, of zijn voor een deel ook gelegen in groen Habitatrictlijngebied (waarbij cfr. de ontworpen besluittekst enkel het gedeelte in “groen” VEN en niet gelegen in groen Habitatrictlijngebied voor vergoeding in aanmerking komt). Het aantal hectares dat potentieel in aanmerking zal komen voor vergoeding zal dus lager liggen dan 2.500. Hoeveel lager kan momenteel niet ingeschat worden, aangezien dit enerzijds een complexe analyse vereist van verschillende gegevens waarover de administratie momenteel reeds beschikt (waarbij het zowel gaat over GIS gegevens als over identificatiegegevens van landbouwers en percelen) en die op korte termijn niet uitgevoerd kan worden en anderzijds een aantal gegevens nog niet gekend zijn door de administratie of zelfs nog kunnen wijzigen, waardoor deze op heden evenmin reeds in rekening gebracht kunnen worden. Om deze reden wordt voor een maximaal scenario dan ook uitgegaan van potentieel 2.500 hectare, met dus de kanttekening dat dit de facto reeds een overschatting zal zijn.

In de maximale hypothese zal elke landbouwer die potentieel in aanmerking komt voor deze vergoeding, deze ook aanvragen en zal deze de aanvraag ook onmiddellijk doen, zodat hij hiervoor de hoogste vergoeding, a rato van 14.375 euro per hectare zal ontvangen.

Dit betekent dat de maximale budgettaire impact in deze hypothese in 2025 overeenkomt met 2.500 hectare X 14.375 euro = 35.937.500 euro.

Aangezien deze vergoeding een vrijwillige systeem is, betekent dit dat landbouwers niet verplicht zijn hierin in te stappen en dat dan ook bijgevolg in het meest minimalistische scenario geen enkele landbouwer van deze regeling gebruik zou maken. De budgettaire impact in dat geval bedraagt dan ook 0 euro.

Gelet op het vrijwillige karakter is moeilijk in te schatten hoeveel landbouwers effectief van deze regeling gebruik zullen maken en op welk moment. Dit geldt des te meer aangezien de mestregelgeving en het ruimere kader van de milieuregelgeving en de landbouwregelgeving frequent gewijzigd worden, waarbij deze toekomstige wijzigingen een rol kunnen spelen bij de keuze van landbouwers om al of niet te opteren voor de in voorliggend besluit uitgewerkte vrijwillige bemestingsbeperking mits vergoeding. Er kan in het algemeen verondersteld worden dat de budgettaire impact van deze regeling zich zal spreiden in de tijd, waarbij het niet de verwachting is dat de eerste jaren voor meer dan 10% van het aantal potentieel in aanmerking te komen hectares een aanvraag zou gedaan worden. Zoals hoger vermeld in de nota wordt voorzien om deze regeling in 2027 te evalueren. In de veronderstelling dat 10% van het potentieel in aanmerking komende areaal tot dan een aanvraag zou doen, en nog steeds uitgaand van een potentieel van 2.500 hectare, zou dit de volgende budgettaire inschatting inhouden:

- Voor 2025: 250 X 14.375 euro = 3.593.750 euro

- Voor 2026: 250 X 13.750 euro = 3.437.500 euro
- Voor 2027: 250 X 13.125 euro = 3.281.250 euro

Het begrotingsakkoord werd aangevraagd op 2 juli 2025.

## **B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID**

Het ontwerp van besluit heeft geen weerslag op het personeelskader en de personeelsbudgetten van de Vlaamse Gemeenschap, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de interne dienstverlening van de Vlaamse overheid, niet vereist is.

## **C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN**

Het ontwerp van besluit heeft geen weerslag op de lokale en provinciale besturen.

## **4. VERDER TRAJECT**

Na de aanmelding bij de Europese Commissie in het kader van de Europese staatssteunregeling, kan voorliggend ontwerp van besluit definitief goedgekeurd worden.

## **5. VOORSTEL VAN BESLISSING**

De Vlaamse Regering beslist:

- 1 haar principiële goedkeuring te geven aan bovengenoemd voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van de VLAREME van 28 oktober 2016, wat betreft de vrijwillige bemestingsbeperking in VEN;
- 2 de Vlaamse minister, bevoegd voor omgeving en natuur te gelasten voornoemd voorontwerp van besluit aan te melden bij de Europese Commissie in het kader van de Europese staatssteunregeling.

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS